

Les op de particuliere school Winford in Arnhem.
De school heeft twaalf leerlingen in de bovenste groepen van de basisschool.

geet niet, zegt Van Hövell, dat in de meeste gezinnen beide ouders werken. „Niet iedereen heeft tijd om zijn kinderen ook te helpen met huiswerk.”
Kun je je na zo'n gepamperde jeugd wel redden in de grote mensen wereld? Directeur Peter van Kranenburg, van de drie Florencius basisscholen voor privé-onderwijs, lacht. „Het is niet onze bedoeling om kinderen compleet aan de samenleving te onttrekken. Ze komen vaak maar een jaar hier, of een paar jaar. Omdat het niet goed ging op de gewone school. Ze stromen weer uit naar gewone middelbare scholen.”

Superrijk

Hun vrienden buiten Winford doen soms lacherig over hun privéschool, vertellen de leerlingen in Arnhem. „Ze denken dat je dan superrijk bent. Dat voelt niet fijn. Ik woon gewoon in een heel normaal vrijstaand huis. Niks bijzonders.”

Ze kunnen er een beetje denigrerend over doen, knikt de jongen in de Winford-trui. „Krijg je opmerkingen als: 'die koopt z'n diploma'. Nou, echt niet. Ik werk hier harder dan op een gewone school.”

Toch is een privéschool, maar ook betaalde bijles en huiswerkbegeleiding, lang niet voor iedereen weggelegd. Een jaar op Winford kost tussen de 20.000 euro (basisschool) en 30.000 euro (zes vwo). Directeur Daniëlle Boehlan-Derkse: „Maar hier zitten niet alleen kinderen van rijke mensen. Soms betalen opa's en oma's mee. Of besluiten ouders om die tweede auto niet te kopen.”

De school wordt, net als gewone scholen, bezocht door de onderwijsinspectie en moet aan dezelfde eisen voldoen. Groep acht doet dezelfde Cito-toets en de examenleerlingen doen hetzelfde eind-examen als leerlingen op gewone scholen. Leraren worden doorgaans betaald conform de onderwijs-cao.

Op zichzelf is er niets mis met kleine klassen, veel aandacht voor kinderen, bijles, huiswerkbegeleiding en extra examentraining, zegt Edith Hooge, voorzitter van de Onderwijsraad. „Maar je zou mogen verwachten dat gewone scholen alles bieden wat een leerling nodig heeft om een diploma te halen. Publiek onderwijs is van en voor iedereen. Het is een probleem als aanvullend aanbod alleen beschikbaar is voor kinderen van ouders met een goed inkomen.” Een op dertien kinderen groeit op onder de armoedegrens. Voor hen is het sowieso niet te betalen. Ook voor grote groepen ouders met een lager middeninkomen is een paar honderd euro per maand voor huiswerkbegeleiding niet te betalen. Hooge zegt dat ze begrijpt dat ouders er in bepaalde gevallen voor kiezen, maar dat het een waardevolle ervaring is om met iedereen naar school te gaan.

Bijlesjuf

De normalisering van betaalde bijles vindt de Onderwijsraad wel een bezwaar. Hooge: „Doordat veel leerlingen gebruik maken van bijles zijn er leraren die er op gaan rekenen. Er zijn leraren die zeggen: 'Ik leg het één keer uit en als je dan nog vragen hebt, moet je die stellen bij bijles'. Dan verschaalt het gewone onderwijs, want je gaat ervan uit dat kinderen iets wel begrijpen na de betaalde bijles. Sommige leraren op de basisschool zijn ook veel tijd kwijt aan feedback geven aan de betaalde bijlesjuf. Vragenlijsten, overleg. Echt zonde van de tijd. Het geeft leerkrachten ook het gevoel dat ze de zegen-

“ Soms krijg je opmerkingen als: 'die koopt z'n diploma'. Maar ik werk harder dan op een gewone school

Leerling Winford

schap over hun eigen lessen kwijttraken.”

De helft van alle middelbare scholen wijst op school naar de mogelijkheid van betaalde bijles, en huiswerkbegeleiding, blijkt uit het onderzoek. Zo staat er een kraampje van een commercieel bijlesinstituut op de open dag, of de school beveelt die aan via de mail. Soms, zo schrijft de Onderwijsraad, zeggen scholen op voorlichtingsavonden voor nieuwe brugklassers al tegen ouders dat ze aanvullende begeleiding nodig hebben en de ouders geacht worden dat zelf in te kopen.

De Onderwijsraad roept schoolbesturen op niet meer te adverteren voor of verwijzen naar private partijen. Voorzitter Hooge: „Bedenk goed wat voor alle leerlingen nodig is. En zorg dat dat voor alle leerlingen kosteloos toegankelijk is.”

Ingeburgerd

Schaduwonderwijs is helemaal ingeburgerd, zegt Louise Elffers, onderzoeker aan de UvA, de Hogeschool van Amsterdam en directeur van het kenniscentrum Ongelijkheid. „Scholen moeten erover nadenken. Wat voor boodschap geef je er mee af?” Elffers vreest dat scholen niet meer zonder privaat onderwijs durven. En dat een deel van de publieke taken permanent wordt overgeheveld naar private partijen. „Alles wat een kind nodig heeft zou op school moeten kunnen. Je krijgt een rare wedloop. Zodra rijkere ouders privébijles in kopen, kunnen armere ouders twee dingen doen: of ze schrapen overal geld vandaan om hun kind ook privéonderwijs te bieden, of hun kind loopt achterstand op. Hun kind is niet minder slim geworden. Maar hoe harder de koggroep loopt, hoe meer de rest achterloopt.”

Hoe zou het dan wel moeten? „Zorg dat leerlingen voor alles op school terecht kunnen”, zegt Elffers. „Voor instructielessen, maar óók voor begeleiding bij het verwerken van de lesstof.”

PRIVAAT ONDERWIJS

Jaartje vwo voor 30.000 euro

Aandacht en kleine klassen. Het privéonderwijs is een warm bad voor wie het kan betalen. Schiet het gewone onderwijs tekort?

Tekst **Patricia Veldhuis** en **Frederiek Weeda**

Foto's **Dieuwertje Bravenboer**

In de villa tegenover het Sonsbeekpark in Arnhem staat een voetbaltafel middenin de hal. De parketvloer glanst. Dit is het Winford, een privéschool met twaalf leerlingen in de bovenste groepen van de basisschool en negentien middelbare scholieren, die vmbo, havo of vwo doen.

Beneden eten de jongsten fruit tijdens school-tv. Boven werken vier leerlingen geconcentreerd aan hun wiskunde. De les gaat over vergelijkingen, docent Alette Mons probeert het abstracte concreet te maken. De leerlingen schuiven met gekleurde bakjes (de X-en) en dobbelstenen (de getallen) tot het kwartje valt. Mons legt uit, herkent de denkfouten en stuurt dan direct bij. Dat kan, zegt ze, omdat ze maar vier leerlingen in haar klas heeft. In een klas van dertig zit je er niet zo dicht op. Ze werkte ook in het reguliere onderwijs. „Als mijn scholieren daar een toets slecht maakten dacht ik: hoe kan ik zorgen dat ze het volgend jaar beter doen? Hier denk ik: hoe kan ik zorgen dat ze het volgende week beter doen.”

Een lokaal verderop is geschiedenisdocent Huib Wagenaar net klaar met de Franse revolutie. Twee van de vier leerlingen in zijn les doen vijf en zes vwo in één jaar. Een ander, een jongen in een

donkerblauwe sweater met het Winfordlogo, zakte vorig jaar voor de havo op een gewone school en probeert het nu hier. Hij is „100 procent meer gemotiveerd”. Het verschil? „De persoonlijke aandacht. Je huiswerk wordt altijd nagekeken. De docenten zien meteen of je het snapt.”

Privé-onderwijs in Nederland? Het djit uit, in alle vormen en maten, schreef de Onderwijsraad deze week in een advies aan het kabinet. Het aantal privébasisscholen verdubbelde de voorbije jaren, van dertig naar zestig. 20.000 tot 22.000 euro tellen ouders neer voor één schooljaar. De scholen zijn een warm bad: klassen van hooguit acht kinderen, een goeie sfeer. Lange schooldagen, waardoor de kinderen 'school' niet mee naar huis hoeven te nemen. En ze mogen op elk moment van het schooljaar beginnen.

Privé-middelbare scholen zijn er ook, tegen de veertig. Van Maastricht tot Groningen en van Alkmaar tot Goes. Ze staan symbool voor een grotere trend: de privatisering van delen van het onderwijs. Ook de kinderen op gewone middelbare en basisscholen maken meer gebruik van privéles. Een kwart van de ouders betaalt soms 10 tot 40 euro per uur voor bijles, huiswerkbegeleiding en examentraining. Daar krijgen de leerlingen exclusieve aandacht,

in elk geval meer aandacht dan op school. Drie middagen huiswerkbegeleiding per week kost 600 euro per maand.

Veel gemotiveerder

„Hier ben je veel gemotiveerder”, zegt een leerling met lang bruin haar op Winford in Arnhem. Ze doet twee jaar in één. „Dat is veel stof, hard werken. Maar het gaat goed omdat je een-op-een-contact hebt met de docent.”

Op het Vecht-College in Breukelen (60 leerlingen) ziet rector Marleen van Hövell de grootste groei bij leerlingen die twee jaar in één jaar doen, die na de havo in een jaar een vwo-diploma halen, of na het vmbo in een jaar de havo afronden. „We hebben tien kinderen in de klas. Er is veel meer aandacht voor de individuele leerling en voor de hiaten in hun kennis.”

De leerlingen komen uit de hele regio, op de fiets, de scooter, met de trein. Sommigen worden gebracht. Het is een multicultureel gezelschap - tieners van autochtone maar ook van Surinaamse, Turkse en Marokkaanse ouders.

Huiswerk maken de leerlingen, net als op het Winford, meestal op school. Bij de huiswerkbegeleiding komen ook leerlingen van andere scholen - tegen betaling. „In feite ontzorgen we de ouders.” Ver-